

Hársi Sándorné
Iskola születik Pécsen

Pécsről nem messze 1954-ben megindult az uránércbányászat, ami maga után vonta a város nyugati részének fejlesztését, az uránbányász családok letelepítését, azaz egy lakótelep épült a város korábbi repülőtérének helyére. Ekkor - a belvárosi középiskolák zsúfoltsága miatt - célszerűnek látszott egy új középiskola építése is az Uránvárosban. Az 1963-ban indult gimnázium 1967-ben felvette Komarov úrhajós nevét. Ma ez a Babits Mihály Gyakorló Gimnázium és Szakközépiskola.

1970-ben a város vezetői úgy gondolták, hogy a keleti városrészben is célszerű lenne egy középiskolát létrehozni. (Az akkori „divat” szerint egy szakközépiskola lett volna a legjobb egy munkások lakta kerületben). Az építkezés a Művelődésügyi Minisztérium finanszírozásával 1973-ban megkezdődött Meszesen, a Dobó István utcában, egy meglehetősen elavult szakközépiskolai épületterv alapján.

Ekkor a Városi Tanács Művelődésügyi Osztályának volt a munkatársa Bernáth József, aki a MTA aspiránsaként egy kísérleti középiskolai tanterven dolgozott. Disszertációjának címe: „A permanens művelődés iskolai megalapozása”. Az 1974 tavaszán történt sikeres védeke után lehetőséget kapott a város vezetőitől, hogy Meszesen, az eredetileg tervezett szakközépiskola helyett egy kísérleti gimnázium indulhasson az ő vezetésével.

A kísérleti tantervek kidolgozására bárhol felkérhetett szakembereket, hogy kimunkálják egy, az akkor már ismert szentlőrinci kísérleti általános iskolaihoz hasonló középiskola működésének filozófiáját, foglalkoztatási rendszerét, értékelési rendszerét. Munkatársai között nem kisebb nevek szerepeltek, mint Tüskés Tibor, Bécsy Tamás, Csuti Tibor, Bernáth Józsefné. A matematika, fizika tantárgyak programjának kidolgozására volt karcagi kollegáját, Veres Jánost kérte fel és egyben őt kérte fel igazgatóhelyettesnek is, amit a város vezetői elfogadtak.

A kísérleti tantervek nem a hagyományos, jól elkülöníthető tantárgyak tanításával foglalkoztak, azaz nemcsak az intellektuális tudás lett volna a

középpontban, hanem az életlehetőségre, karrierre, boldogulásra, kapcsolatteremtésre is kellő hangsúlyt helyeztek volna. A foglalkozások nem feltétlenül és mindig óra- és osztálykeretekben történtek volna.

Célnak azt tűzték ki, hogy fejlesszék a diákok tanulási képességét, az önálló tanuláshoz, művelődéshez való kedvét, készségét. Ehhez nagyon fontosnak tartották a szülők megnyerését. Cél volt az, hogy a diákok tudjanak önállóan bánni a forrásokkal, hogy erős legyen a késztetés a permanens tanulásra, művelődésre.

Bernáth József úgy gondolta, hogy ki kell nyitni a világot a gyerek előtt, és meg kell tanítani arra, hogy tudjon élni a lehetőségekkel, hogy állandóan fejlessze magát. A motiváltságot kell segíteni, erősíteni, fejleszteni (a szülőknél is). Ne csak bejárjanak a gyerekek az iskolába, hanem szeressenek is ott lenni, szeressenek tanulni. Fontos, hogy szinte mindent az iskolában tanuljanak meg, akár délutáni foglalkozásokon.

A munkások lakta környezetből a munkáscsaládok gyermekeinek nagyon nagy hátrányt kell leküzdeniük, ha egy nagy hagyományokkal rendelkező középiskolába bekerülnek. Ezért is lett volna egy hozzájuk közelebb álló, gyermekközpontúbb középiskola megteremtése fontos feladat. A kísérletet anyagilag is támogatta az MTA Pedagógiai Kutató Csoportja. A kísérlet az egész iskolára kiterjedt volna, nemcsak egyes tantárgyakra.

Az építkezés közben Bernáth Józsefnek azt is sikerül elérnie, hogy módosítsák a tervrajzokat, legyen könyvtár-helyiség, és a különböző létszámú foglalkozások miatt kiscsoportos foglalkozásokra is és évfolyamszintű előadásokra is legyen megfelelő nagyságú helyiség.

A legnagyobb feladat az iskola benépesítése volt. Az előkészületek alatt Bernáth József meglátogatta a környék általános iskoláit, elmondta elképzeléseit, és felajánlotta segítségét a „hátrányos helyzetű” családoknak illetve gyermekeiknek. A szülők többsége továbbra is ragaszkodott a nagymúltú, jó hírű középiskolákhoz, nem akarta gyermekét egy kezdő, tapasztalatok nélküli iskolába íratni. Megállapodás volt arról is, hogy a Janus Pannonius Gimnázium ének-zene tagozata és a meg lehetőségen zsúfolt Leőwey Klára Gimnázium egy osztálynyi tanulója „költözik” Meszesre.

1975 tavaszára már egyre több gáncsoskodó, ellendrukker akadt. A fenntartó akarta is a kísérletet meg nem is. A kitartó csatározások rengeteg

energiájába kerültek Bernáth Józsefnek, de a legnagyobb gondja akkor volt, amikor a tantestületét próbálta megszervezni. Ekkorra már minden programnak megvolt a vezetője. Bernáth József mindig is azt vallotta, hogy egy terv céljait csak azt magukénak érző munkatársakkal lehet sikeresen megvalósítani, és ebben falaknak ütközött. A Művelődésügyi Osztály egyéni, személyes kapcsolatokat akart érvényesíteni a tantestület összetételében. Ezt Bernáth József nem tudta elfogadni, és ekkor jött egy felkérés a Pécsi Tanárképző Főiskolára. Kinevezett tanári állást kínáltak, amit ő el is fogadott, és azóta is a közben a PTE-mé átszerveződött intézmény tanára.

A kísérletre vállalkozó pedagógusok teljes bizonytalanságban voltak: milyen iskola indul 1975 szeptemberében a Dobó István utcában?

Visszatér-e az eredeti elképzelés, hogy egy szakközépiskola lenne a legjobb egy munkáslakta területben? Végül is a város vezetői egy hagyományos általános gimnázium mellett döntöttek.

1975 tavaszán a város vezetői úgy döntöttek, hogy Fiszter Gyuláné, a Leőwey Klára Gimnázium tanára, a történelem megyei szakfelügyelője a legalkalmasabb a Dobó István utcai Gimnázium vezetésére. Ő két napos gondolkodási idő után, ha nehezen is, de igent mondott. Ekkora már a beiskolázás megtörtént, a tantestület is megvolt, neki csak tudomásul kellett vennie. Igazgatóhelyettes, az eredeti elképzeléseknek megfelelően, Veres János lett. Az első „tantestületi” megbeszélésre 1975 májusában került sor a Janus Pannonius Gimnáziumban. Ekkorra már mindenki tudta, hogy a város vezetőinek döntése alapján Meszesre „költözik” a Janus Gimnázium két teljes osztálya (az ének-zene tagozat és egy általános gimnáziumi osztály) és a tantestület egy része is. A harmadik osztály nagy többsége valóban főleg a Leőwey Gimnáziumból jött, de nem az eredeti elképzelés szerint, hanem inkább azok a tanulók jöttek, akiknek valamilyen oknál fogva célszerű volt távozni iskolájukból. Igaz, hogy a tantestület még nem volt teljes, de az első terv már elkészült. Veres János ismertette a tantárgyfelosztást, ami természetesen szeptemberre eléggé megváltozott.

Az iskola épületének tantermi szárnyát augusztus 21-én adta át a kivitelező, a Mecseki Szénbányák építési üze - hosszú hibajegyzékkel. Nem készült el a tanévkezdésre a tornaterem, a konyha, az ebédlő. A bútorokat, szemléltetőeszközöket több helyen, általános iskolákban, légópincékben tárolták, meglehetősen mostoha körülmények között. A raktárak kiürítése

után lehetett csak számba venni az eszközöket. Sajnos, nagyon sok hiányosan, törötten került az iskolába, de reklamálni már nem lehetett, mivel a garanciális idő lejárt. Hihetetlen, mi minden hiányzott: vegyszerek, térképek, hanglemezek, technikai berendezések. Mivel az eredeti terv szerint épült meg az iskola, könyvtár-helyiség nem épült, így egyelten kétet könyv sem volt az iskolában.

A tantestület minden tagja tisztában volt azzal, hogy nagyon nagy munka lesz a tantestületi egység megteremtése, az egységes nevelési-oktatási terv kidolgozása, mivel több iskolából verbuválódott a tantestület (nagyobb része kényszerből), jól beidegződött szokásokkal.

A TANTESTÜLET:

Fiszter Gyuláné igazgató, történelem (Leőwey Klára G.)
Veres János igazgatóhelyettes, matematika-fizika (Karcag)
Bodonyi Ilona, történelem-orosz (JATE)
Boros Irén, gép- és gyorsírás (Mecseki Szénbányák)
Csuti Tibor, biológia (Széchenyi István G.)
D Egervári Piroska, olasz-német (Janus Pannonius G.)
dr. Hajnád Zoltánné, magyar-német-kvt. (Megyei Kvt.)
Hársi Sándorné, matematika-fizika (Széchenyi István G.)
Horváth Dénesné dr., kémia (Széchenyi István G.)
Kertész Attila, ének (Janus Pannonius G.)
Kiss Gizella, földrajz (Janus Pannonius G.)
Koszits Attiláné, matematika-fizika (Tanárképző Főiskola)
Kováts Edit, magyar-orosz (JATE)
Morvay Dezső, testnevelés (Komarov G.)
dr. Novák Lászlóné, testnevelés (Janus Pannonius G.)
Szelényi Annamária, ének (Újpetrei Ált. Iskola)
Szemen Rudolfné, történelem (Janus Pannonius G.)
dr. Tóth Károly, magyar-orosz (Janus Pannonius G.)
Török Sándorné, orosz (Janus Pannonius G.)
dr. Uherkovich Ákosné, kémia-biológia (J. P. G.)

A fiatal tantestület (átlagéletkor 33 év) nagy lendülettel látott munkához. Induló iskola lévén az igazgatónő engedélyt kapott, hogy egyéves intézkedési tervet készítsen, és a tanév folyamán készítse el az iskola vezetéséig az öt éves munkatervet. Ez az intézkedési terv a tantestület egységének kialakítását, illetve az iskola Rendtartásban előírt működését hivatott

szolgálni. Mindenkinnek jutott valamilyen megbízatás (pártösszekötő tanár, SZM-összekötő, munkaközösség-vezető, tanulószoba-vezető, tankönyv-felelős, szakszervezeti titkár, párttitkár, KISZ patronáló, vöröskeresztes-felelős, tűzvédelmi-felelős, stúdiós, szertárfelelős, ifjúságvédelmi felelős, stb.)

Idézetek az alakuló értekezlet jegyzőkönyvéből:

„A nevelőtestület tekintse fontos feladatának az MSZMP XI. kongresszus anyagának megfelelő formában történő hasznosítását.” - „Minden tanár feladata a tananyagcsökkentésre vonatkozó utasítások betartása, a törzsanyag és a kiegészítő anyagrészek megfelelő feldolgozása. Az OM 108/1974 sz. utasítása kimondja, hogy a tanítási órák hatékonyságát, időtartamának gazdaságos kihasználását kell lényegesen fokozni, a házi feladat mennyiségét pedig csökkenteni kell.” - „Minden nevelőnek elsőrendű feladata a marxista, közéleti embertípus kialakítása, formálása.” - „Különös gonddal foglalkozunk a politikai oktatás megszervezésével, a szocialista etika érvényesítésével.” - „A hazafias nevelés területén legfontosabb feladat az internacionalizmusra nevelés, mozgalmi múltunk megismertetése, hazánk és a szocialista országok eredményeinek, az elmúlt 30 év nagy alkotásainak bemutatása. Türelemmel igyekezzünk legyőzni a fiatalok esetleges kételyeit. Használjunk ki minden nevelési lehetőséget, főleg tanítási órákon”

Az eredeti elképzeléseknek megfelelően, tanulmányi területen a képességeknek megfelelő teljesítmény elérése volt a cél.

Megfogalmazódtak a szaktanári, szaktárgyi feladatok:

- a tananyagcsökkentést következetesen be kell tartani
- minden tanárnak ismernie kell az alapvető jogszabályokat, különösen a RENDTARTÁST
- segíteni kell a fizikai dolgozók gyermekeit
- a szakmai munkaközösségek dolgozzák ki az egységes követelményrendszert és segítsék a kezdő tanárok munkáját
- minden szaktanárnak kötelező a városi, megyei továbbképzéseken részt venni
- el kell készíteni az előadótermek használati rendjét a berendezések, eszközök maximális védelme érdekében.

Októberre elkészült a Házi rend, megtartottuk a szülői értekezleteket, fogadóórákat. Decemberben párttag-szülők értekezletére is sor került (ilyen még több éven át volt). A félévi tantestületi értekezlet középpontjában a

magas hiányzási átlag (21,3 óra/fő) és a tanulók nem megfelelő munkafegyelme állt (csak 11% a példás szorgalom és 20% a példás magatartás). A legnagyobb gond azonban az volt, hogy a tanulók 30%-a kapott elégtelent egy vagy több tárgyból, és ezt a fenntartó is erősen kifogásolta.

Dr. Tóth Károly kolléga vezetésével megalakult az irodalmi színpad. Fő feladatuk az iskolai ünnepélyek színvonalas összeállítása és előadása volt.

Mivel akkor egyetlen iskola sem lehetett meg KISZ nélkül, megalakult a vertikális KISZ szervezet. A tanulók érdeklődése szerint három alapszervezetben folyt a munka:

- Bertold Brecht (irodalmi)
- Bólyai János (természettudományi)
- Victor Jara (éneke-zene)

A következő évben a magas taglétszám miatt létrehozták a negyedik, a Fiedel Castro alapszervezetet. Ugyanebben az évben megalakult a tanári KISZ-szervezet is. Minden tanuló alapszervezetnek két patronálja volt: egy KISZ-tag és egy párttag tanár. A politikai oktatás területén KISZ-tagjaink a párt XI. kongresszusának határozatát, az ifjúsági törvényt dolgozták fel. Együttműködési szerződést kötött a KISZ tanári alapszervezete a Petőfi laktanya KISZ-szervezetével.

A tanulmányi munka területén eléggé aggasztó volt a helyzet: 28%-os volt a bukás. „Jó tanácsként hívom fel a fiatal kollegák figyelmét, hogy az eltervezett tananyagot nem kell minden körülmények között elvégezni. Tudni kell menet közben rugalmasan változtatni, jobban alkalmazkodni tanítványaink haladási tempójához. Különösen értékelő munkánkban viseltessünk nagyobb türelemmel.” (tanévzáró jegyzőkönyv)

1976 szeptemberére elkészült a gimnázium öt éves Munkaterve. Legfontosabb feladat a takarékoság minden területen. Nagyobb beruházásokat csak a Művelődésügyi Osztály engedélyével lehetett tenni.

„Az értelmi nevelés középpontjában a tanulók önálló ismeretszerzési képességeinek alakítása álljon!” - „Az első szaktárgyi órákon használjuk a központi felmérő feladatlapokat, és ennek alapján javasoljuk a tanulóknak a felzárkóztató korrepetálásokat, vagy tegyük kötelezővé!” - „Bentüléses tanulószobára nem lehet óradíjat fizetni, de KISZ-felügyelettel szervezhető ilyen.” - „Szervezzünk házi versenyt tanulóinknak minden olyan

tantárgyból, ami erre lehetőséget ad!” - „A tehetséges tanulóinknak hirdessünk diákköröket, ami egyben legyen a versenyekre, felvételi vizsgákra való felkészülés színtere.” - „Ismertetni kell negyedikesekkel az érettségi vizsga szabályait, követelményeit.” - „Az osztályfőnököknek kötelességük azon tanulók szüleit írásban értesíteni, akiknek gyermekei bukásra állnak valamilyen tantárgyból.” - „Az erkölcsi-politikai nevelés keretébe tartozik a szocialista hazafiságra és az internacionalizmusra való nevelés. Igen fontos, hogy a tanulók ismerjék meg a munka szerepét, a társadalomban általában és a fejlett szocializmus építésében különösen. Fel kell készíteni a tanulókat, hogy aktív közösségi emberekké váljanak, a viták során tanuljanak meg helyesen vitatkozni!” - „A magas hiányzási átlag miatt fontos feladat a munkafegyelem megszilárdítása. Ehhez kérjük a szülők és az iskolaorvos segítségét!” - „A tanulók munkaerkölcsének formálását segítsük azzal is, hogy jól kihasználjuk a tanórák 45 percét, és elvárjuk a KISZ tagok példamutatását.”- stb. (Munkaterv 1976-81)

Az iskolai munkaterv mellékleteként minden munkaközösségnek is el kellett készítenie a saját munkatervét, majd év végén be kellett számolni írásban teljesítéséről, illetve az elmaradások okairól. A tanév végén az osztályfőnököknek is írásban kellett beszámolniuk munkájukról, osztályukról.

A második év sem ígérkezett zökkenőmentesebbnek. A 12 osztályos iskolaépületben 13 osztály tanult, és nem volt műhely az autószereléshez (bár ekkorra tanár már volt). Somogyi László kolléga kitartó munkája és összeköttetései révén épült egy műhelynek alig nevezhető helyiség a minimális felszerelésekkel ellátva. A következő feladat: hogyan lehet minimális ráfordítással használható kémiai, biológiai és fizikai előadót létrehozni, berendezni? Ehhez lehet ugyan tervet készíteni, de ha nincs meg a megfelelő anyagai háttér, a kollégák önfeláldozó munkájára van szükség. Néhány év alatt ez is megoldódott (akkor még természetes volt a „társadalmi munka”). A tervben szerepelt a tanári szoba megfelelő berendezésének beszerzése, a konyhai üstök, tűzhelyek javítása!

Az elvárásoknak megfelelően szocialista szerződést kötött az iskola és a KISZ-szervezet a Petőfi laktanyával, a Kesztyűgyárral, a Szikra Nyomdával, részben hogy társadalmi munkával segítsék az iskola felszereltségét, szépítését, fejlesztését, illetve hogy tanítványaink megismerkedjenek a fizikai munka „nehézségeivel és szépségeivel”.

Ebben a tanévben került sor először érettségi vizsgára a „Dobó”-ban. Ezzel egyben bővült a rendezvények száma is: szalagavató, ballagás. Mindkét alkalmat hagyományteremtőnek gondolta a tantestület is és a tanulóifjúság is, így valamennyien lelkesedéssel fogtunk az előkészítéshez, ami nem maradt eredmény nélkül. Azóta is nagyon fontos, hogy zökkenőmentesen, családias hangulatban, kellő ünnepélyességgel rendezzük meg ezeket az eseményeket. Ekkor csupán négy tárgyból kellett érettségizni, kötelezően csak magyar nyelv- és irodalomból és a matematikából. 1981-től újra kötelező tárgy lett a történelem az érettségi vizsgán, és a kötelező tantárgyak száma négyről ötre emelkedett. 1983-tól kötelező, néhány eset kivételével, idegen nyelvből írásban és szóban érettségizni.

Az 1977/78-as tanév a NOSZF körül zajlott. „A tanév rendjét megszabó utasítás a következő fő feladatokat jelöli meg: az oktató-nevelő munkát valamennyi intézménytípusban hassa át a NOSZF 60. évfordulójának méltó megünneplése. Az oktatási-nevelési intézmények pedagógusai és tanulói alapvető feladataik teljesítésével, munkájuk magasabb színvonalú végzésével járuljanak hozzá az évforduló méltó megünnepléséhez.” - „A faliújságok tükrözzék, hogyan hatott népünkre ez az esemény. Az osztályfőnökök tudatosan készítsék fel osztályukat arra, hogy vegyék észre, mit köszönhetünk a felszabadulás óta eltelt éveknek.” (A tanévnyitó értekezlet jegyzőkönyve)

Ugyanakkor egy igazgatói értekezleten a következők hangoztak el:

- rossz a tanítványaink politikai tájékozottsága
- általános műveltségük feltűnően alacsony
- viselkedésük iskolán kívül kriminális
- beszédstílusuk alacsonyabb már nem lehet
- a munkához való viszonyuk is romlott
- a tanítási órákon hiányzik a rendszeres számonkérés
- hiányosak a szaktanárok szaktárgyi ismeretei
- kevés szakirodalmat olvasnak a tanárok
- nagyon kevés a szóbeli számonkérés
- az órák tankönyvizűek
- felvételi vizsgákon egyre kisebb a tudás

Ezek a megállapítások egyben feladatot is jelentettek.

Nem kis feladatot és stresszt jelentett iskolavezetőségnek, tanárnak és diáknak az 1978/79-es tanév első felében az un. teljes látogatás (brigádlá-

togatás), amikor a szakfelügyelők heteket töltöttek az iskolában, felméréseket végeztek, hihetetlenül sok órát látogattak és értékelték szóban, majd írásban is. Hiányosságok, javaslatok, eredmények, dicsérek egyaránt szerepeltek a jegyzőkönyvben, de a „bemenet”-tel, tanítványaink hozott tudásával és képességével senki sem foglalkozott a vizsgálatot végzők közül.

Ebben a tanévben vezették be az új Tanterv és utasítás-t. A következő évek is elég sok változást hoztak:

- új tantárgy, a technika - elég eszközigényes
- új érettségi vizsgaszabályzat
- változás a felvételi „vitt” pontszámában
- a fakultáció bevezetése
- pályaaorientációs órák
- ötnapos munkahét

1981-ben a tanévzáró ünnepélyen először búcsúztunk nyugdíjba vonuló kollegáktól. Nyugdíjba vonult Fiszter Gyuláné igazgatónő. Nagyon nehéz 6 évet tudott maga mögött a városszéli, kezdő gimnázium minden gondjával, bajával és apróbb örömeivel. Felvállalta - a város vezetőinek ötlete volt-, hogy kidolgozza egy nyomdász szakmára alapuló szakközépiskola megvalósításának terveit. A nem kis tervező munka után a felmérések kimutatták, hogy a nyomdai gépek telepítéséhez nem megfelelő az iskolaépület statikailag, azaz bővíteni kell, de ezt már a város nem vállalta, és így (szerencsére) maradt az általános gimnázium

ÚJ IGAZGATÓVAL

Az 1981/82-es tanévtől Veres János lett az iskola igazgatója, aki az elmúlt hat év alatti igazgatóhelyettesi és szaktanári munkájával a tantestület nagy többségének bizalmát is élvezte. Igazgatóhelyettes a Zipernovsky Károly Szakközépiskola tanára, Péter Tibor lett.

Az elvárás az iskola vezetőségétől elsősorban az volt, hogy a tárgyi feltételek javításával, jobb beiskolázással, hagyományok teremtésével zárkózzunk fel a város nagy múltú, rangos iskoláihoz.

A hat év alatt diákok és tanárok egyaránt szerették volna, hogy a gimnáziumnak legyen egy jól csengő neve. A fenntartó inkább a munkásmoz-

galomhoz kötődő személyt javasolt. Meg is kezdődött az ezirányú kutatómunka néhány kollega részéről, de a tantestület ezeket a javaslatokat nem tudta elfogadni. Az iskola vezetősége és Kertész Attila, az ének-zene tagozat mindenkori vezetője Bartók Béla vagy Kodály Zoltán nevére gondolt, és megtett minden tőle telhetőt, hogy végre neve legyen a „nevesincs” iskolának (ez utóbbi „elnevezés” Katona Líviától származik, aki szomorúan jött a jóhírű Janus-ból). Szerencsés véletlenként az ének-zene tagozatra tekintettel, a közelgő Kodály-évforduló adta a lehetőséget, és Kodály Zoltán születésének 100-adik évfordulója alkalmával a gimnázium felvehette Kodály Zoltán nevét. Ez ellen a város vezetőinek sem volt kifogása, és Kodály Zoltánné Péczely Sarolta is beleegyezését adta. Így kerülhetett sor 1982. december 16-án - Kodály Zoltán születésnapján - a névadó ünnepélyre, ami valamennyiünk számára nagyon fontos esemény volt.

Azóta is magunkénak érezzük Kodály Zoltán gondolatait:

„Ne fogjunk erőnkön felüli vállalkozásba. De ne becsüljük alá erőnket. Amire képesek vagyunk: tegyük meg, mert a nem foglalkoztatott erő elsovrad.” - „A tudomány, a magyar közfelfogás szerint, néhány csodabogárszerű, másra nem való ember dolga. Pedig a tudomány az egész nemzet ügye, és csak ott virul, ahol az egész nemzet érdeklődése kíséri.” - „Legyünk magyarok olyan értelemben, mint történetünk legjobbjai” - „A teljes ember nem lehet zene nélkül.”

Felavattuk a Kodály-domborművet (Somogyi József szobrászművész alkotása), elkészült az iskolajelvény és az iskolazászló.

A következő néhány tanév is a dolgozós hétköznapiak jegyében telt. A fakultáció is túljutott a kezdeti nehézségeken. Elsősorban az eredményesebb érettségihez, felvételihez nyújtott segítséget, míg a gépírás a lányok elhelyezkedését segítette. Tanítványaink nem igényelték a gimnáziumban nem tanított tárgyakat, ismereteket. Az iskola igazgatójának sikerült elérnie, hogy laboráns, népművelő-könyvtáros segítse a tanárok, osztályfőnökök munkáját. Az iskola tárgyi feltételei megfelelőek voltak, sok tekintetben meghaladták más középiskolák felszereltségét. Megjelentek az első számítógépek. Több kollega, is azonnal elkezdett valamilyen számítógépes kurzust, így ha nem is a tanítási óra keretén belül, de szakköri szinten elkezdődhetett az ismerkedés a számítógépekkel.

„A jövőt tekintve - reálisan és nem pesszimistán - nem is tűzhetünk ki más célt, mint az elért eredményeket megtartani.” (1984, tanévzáró értekezlet).

„Egész éves nevelőmunkánkat áthatotta felszabadulásunk 40. Évfordulójára való emlékezés. Iskolai szinten is megfelelő figyelem kísérte pártunk XIII. Kongresszusát.” - „...az iskola légköre, a tantestület és az iskola-vezetés kapcsolata olyan, hogy mindenki a legjobb tudása szerint végezheti munkáját. Teszik is ezt döntő többségben tisztességesen és színvonalasan.” (1985, tanévzáró értekezlet jegyzőkönyve)

Ismét nagy változás előtt állt a Kodály Zoltán Gimnázium. 1974-ben elsőként Egerben épült meg a középiskolások katonai kollégiuma, majd 1978-ban Tatán és Nyíregyházán, 1983-ban Balassagyarmaton, Győrben és Szegeden. Bennük 14-18 éves fiúk készültek a katonatiszt-helyettesi, tiszti hivatásra, és középiskolai tanulmányaikat a helyi „civil” középiskolákban végezték. Cél: „a katonai főiskolákra kerülő fiatalok sokoldalúbb felkészítése.” A Honvédelmi Minisztérium finanszírozásában Pécssett, a Puskin téren is építeni kezdtek egy ilyen kollégiumot.

Veres János igazgató úgy gondolta, hogy mindenképpen jó lenne, ha ezek a fiatalok a Kodályban tanulnának, egyrészt azért, mert nagyon közel van a két intézmény egymáshoz, másrészt azért, mert így lényegesen könnyebb lenne a beiskolázás, és talán a tanulmányi eredményeink is javulnának egy kicsit. A tantestület nem fogadta kitörő lelkesedéssel az ötletet, de elfogadta az igazgató érveit, és 1986-tól a két általános, „civil” osztályunk helyett a honvéd-kollégisták alkották az általános tantervű osztályokat. A nehézségek mellett sok tekintetben kedvezően hatott a kétosztálynyi fiú az iskola életére. Ez főleg a sporteredményekben és az iskolai rendezvények hangulatában mutatkozott meg. Továbbtanulási statisztikánkat is lényegesen javította, de ez nem volt publikus, mert a HM titkos adatnak tekintette a fiúk továbbtanulását (szerződés - kötés alapján valamennyiüket felvették valamilyen felsőoktatási katonai intézménybe).

1987-ben újabb változás történt a gimnázium életében. Két magyar-olasz két tanítási nyelvű osztály indult országos beiskolázással. A magyar kormány 1984-ben határozta el, majd 30 éves szünet után, újra két tanítási nyelvű osztályok indítását. Az előkészületi munkák 1987-re befejeződtek, és kísérleti jelleggel megindulhatott ez a képzési forma: Mosonmagyaróvárt, Gyöngyösön, Balatonalmádiban, Pécssett, Budapesten, Pásztón, Sáropatakon, Jászberényben, Tiszalökön, Nagykállóban, Mezőberényben, Mohácson. A célnyelv az angol, a francia, a német, az olasz, az orosz és a spanyol volt. Az első évben 16 magyarországi gimnáziumban indult meg a képzés négy vagy öt éves formában. A 90-es években a kéttannyelvű

osztályok száma jelentősen megnövekedett, de nagy részük a tárgyi vagy személyi feltételek illetve az érdeklődés hiánya miatt elhalt.

1987-ben a Kodály Zoltán Gimnáziumban indult az országban az egyetlen magyar-olasz kéttannyelvű oktatás két osztályban, öt évfolyamos képzéssel. Ma már három középiskolában is a célnyelv az olasz. A magas óraszámú (heti 20 óra) nyelvi előképzés után a 10. évfolyamtól öt tárgyból választhatnak a tanulók, amit olasz nyelven tanulnak. A felvétel nyelvi előképzettséget nem feltételez. Ma már olasz célnyelvű oktatás Szófiában, Bukarestben, Kolozsvárott, Pozsonyban, Prágában, Moszkvában, Berlinben és Zürichben is folyik. Az újabb két osztály indítása a Kodály Zoltán Gimnázium létszámát nagyon megemelte, már túl kicsinek bizonyult az épület. A HM és Pécs város Tanácsa közösen finanszírozta az iskola bővítését. Az eredeti tervben egy tornacsarnok megépítése is szerepelt, ugyancsak közös finanszírozásban, de a városnak erre már nem volt fedezete, így az építkezést elnapolták, ami azt is jelentette, hogy az egyetlen tornatermünkkel nem tudtuk biztosítani a testnevelési órák normális megtartását, ezért a Honvéd Kollégium felajánlására az órák egy részét az ő tornaszobájukban tartottuk meg.

ÚJ FELADATOK ELŐTT

A két tanítási nyelvű osztályok indítása az iskola igazgatójának is és a tantestületnek is nagyon nagy feladatot jelentett. A terv nagyszerű volt, de a megvalósítás útja nagyon rögsnek bizonyult. Nem volt megfelelő számú nyelvtanár. Meg kellett oldani a szaktanárok (fizika, biológia, földrajz, matematika, történelem) olasz nyelvi képzését. Államközi egyezmény alapján rövid nyelvi kurzus után 6 illetve 8 hónapra ösztöndíjjal kimehettek Olaszországba nyelvet tanulni. Az intenzív nyelvtanuláshoz nem volt szeptember elsején jól használható tankönyv (később Olaszországból kaptunk.). Nagyon sok múltott nyelvtanárainkon, akik mindent megtettek, hogy az első év végére képesek legyenek tanítványaik olasz nyelven szaktárgyakat is tanulni. Az olasz anyanyelvű lektor csak februárban érkezett meg.

Mindezeket tetézte, hogy az iskola bővítése, azaz az építkezés tanév közben folyt. Szerencsére átmenetileg kaptunk helyet a Honvéd Kollégiumban egy évfolyam számára, de a tanárok átjárását, órarendjét nem volt könnyű megoldani. Az „olaszosok” országos beiskolázása, azaz a nagyszámú kollégista miatt is sok gondja volt az iskola vezetésének. Amikor viszont befejeződött az építkezés, egy korszerűnek mondható, jól felsze-

relt iskola lett a Kodály: négy előadó-terem, három szaktanterem, két nyelvi labor, több kisebb terem a nyelvi óráknak, könyvtár és olvasóterem, zárt láncú video-rendszer, és mind a 22 osztálynak saját osztályterem. A belső udvar beépítésével nagyon jó akusztikájú aulája lett az iskolának, ahol minden ünnepélyt, rendezvény színvonalasan meg lehet tartani. Elkészültek a kétnyelvű feliratok is.

A második évben megérkeztek (államközi egyezmény alapján) az olasz anyanyelvű szaktanárok is. Ők a város által biztosított, berendezett lakásokban laktak. Elég nehezen alkalmazkodtak a magyarországi körülményekhez, a magyar oktatási rendszerhez, az elvárásokhoz.

Nagyon sokszor késve, nem tanévkezdésre érkeztek meg, és mivel a két állam oktatási rendszerében nagy a különbség, ezért az együtt-dolgozás sem volt mindig zökkenőmentes.

Természetesen a magyar kollegák sem voltak irigylésre méltó helyzetben abból a szempontból, hogy egyikőjüknek sem volt tapasztalata két tanítási nyelvű osztályokban való tanításban. Még nehezebb volt a nem nyelv-szakos szaktanárok dolga, hiszen a matematika, fizika, földrajz, biológia szak egyetlen magyar egyetemen sem párosult az olasz szakkal, és az olaszországi nyelvi kurzuson sem annyira a szaktárgyak tanítására helyeződött a hangsúly, hanem a nyelvtanulásra, ami természetes is. A sok nehézség, küzdelem (viták a szülőkkel, az olaszosokkal, a kollegákkal) mellett nagyon sok szép eredmény is született.

A két tanítási nyelvű oktatás megindulásakor a tervben szerepelt, hogy minden diák az öt év során legalább egyszer, iskolai cserekapcsolat révén legkevesebb egy hétre Olaszországba, családokhoz kerülnek nyelvtanulási céllal. Ezt sem volt könnyű teljesíteni, mivel a visszafogadás a kollégisták nagy száma miatt elég nehézkes volt, de eddig még sikerült.

Az 1989-90-es tanév elég sok problémát a felszínre hozott, és elég nehéz volt az iskola vezetőjének megtalálni illetve helyreállítani az egyensúlyt. A sok kimondott vagy ki nem mondott vélemény alapján felmerült a gondolat, hogy etikai kódexet kellene a tantestületnek kidolgoznia. Hosszas, de parttalan vita után az ügyet elnapolta a tantestület. A mindennapi munka mellett az iskola igazgatója elkészítette a Kollektív Szerződést, és a szakszervezet vezetőjével, valamint a tantestülettel megvitatva elfogadásra került. Elkészült a Szervezeti és Működési Szabályzat is, amit a tantestület jóváhagyott és a fenntartó is elfogadott.

A Honvéd Kollégium sem volt hosszú életű. A fenntartó az IMS technológiára hivatkozva bejelentette, hogy nincs keret az épület javítására, a kollégisták szabadon szerződést bonthatnak minden kötelezettség nélkül, vagy az ország másik kollégiumában folytathatják tanulmányaikat. A többség szerződést bontott, és mint civil fejezte be tanulmányait a Kodályban.

1991 nyarán Baka Sára, a gimnázium tanára, volt tanulója, a református egyház nevében felkereste Veres János igazgatót azzal a kéréssel, hogy biztosítson helyet és lehetőséget egy református osztály indítására. Ezt követően megtörtént a megbeszélés az egyház vezetőivel is, és az igazgató nem zárkózott el a kéréstől, sőt maximálisan támogatta. A Kodály Zoltán Gimnázium mindig nyitott volt a javaslatok, kérések iránt, így a tantestület nagy többséggel elfogadta a javaslatot, és 1992-ben megkezdődött a tanítás a református osztályban. A tagozat nem volt hosszú életű a gimnáziumban, mivel az 1993. évi oktatási törvény szerint önkormányzati iskola nem lehet egyháziilag elkötelezett.

Továbbra sem tartozott a gimnázium a legkeresettebb iskolák közé, de a tantestület szilárd meggyőződése volt, hogy ennek a gimnáziumnak működnie kell. A tanulók nagy többsége inkább humán beállítottságú volt, így a megfelelő előkészületek után emelt tantervű humán osztály indult 1992-ben.

1993 áprilisában bejegyzésre került a Kodály Alapítvány. Alapvető célja:

- a tanárok és a tanulók képzését, önképzését segíteni
- oktatási programcsomagok kidolgozása
- oktatást segítő eszközök beszerzése
- külföldi cserekapcsolatok segítése, stb.

Hosszú várakozás és többszöri tervmódosítás után megépült az iskola sportsarnoka, néhány száz méterre a főépülettől. Így már minden feltétel megvolt a nyugodt, tervszerű munkához.

1996 ismét nagy változást hozott. Veres János igazgató (hat évig igazgatóhelyettes, tizenöt évig igazgató) nyugdíjba vonult. Az igazgatói megbízást az előírt pályázat után Gaál Tibor nyerte el. Véletlen egybeesés, hogy még ebben az évben el kellett készíteni a NAT-ot figyelembe véve az iskola Pedagógiai programját.

Gaál Tibor igazgató úgy gondolta, hogy az iskolának több lábon kell állnia, és engedély kapott arra, hogy 13. évfolyamon számviteli ügyintézői és pénzügyi ügyintézői szakmai képzést folytasson az iskola, főleg a felsőoktatási intézményekbe felvételt nem nyert érettségizett diákoknak.

Ma a gimnázium tantestülete 57 fős, az adminisztrációs és a technikai személyzet 22 fős.

A 25 év alatt 118 magyar tanár neve szerepel a statisztikában valamint 23 olasz-, 3 angol- és 1 német anyanyelvűé. Soknak tűnik a változás. A többség azonban nem azért távozott, mert nem értett egyet a gimnázium nevelési és oktatási célkitűzéseivel.

Az ilyen mértékű változást nagyon nehezen lehet kezelni, főleg ha év közben történnek. Minden júniusban elkészült a tantárgyfelosztás, de augusztus végén minden évben változtatni kellett rajta. Nem volt olyan tanév, amikor az órarendet ne kellett volna módosítani. A maximum a 27-szeres változtatás volt.

A JÖVŐRE VONATKOZÓ TERVEK

A Kodály Zoltán Gimnáziumnak nincsenek eget verő sikerei, eredményei. Becsülettel helytálltak tanítványai a különböző sportrendezvényeken, versmondó-versenyeken, pályázatokon, városi versenyeken. 1989-ben az OSZTV-n gépírásból az első három helyezett Kodályos volt. Endrődy Judit bejutott az OKTV országos döntőjébe kémiából. A megyei matematika versenyeken az „olaszosok” 2. és 3. helyezést értek el egyéniben, és egyszer a Kodály csapata lett az abszolút első a Fejér Lipót versenyen.

Egyre többen tesznek eredményes középfokú nyelvvizsgát angolból, németből. A két tanítási nyelvű tagozaton eddig 361-en érettségiztek. Ebből 265-en (73%) felsőfokú-, 93-an (27%) középfokú nyelvvizsgát szereztek olasz nyelvből. Amíg kötelező volt a tanulók szüleit kategóriába sorolni, a gimnázium tanulói 60-72%-ban fizikai dolgozók gyermekei voltak (11 év adata). A következő években sem változott a helyzet, mivel a honvéd-kollégisták köztudottan nemcsak pályaválasztási elkötelezettségük miatt választották a katonai hivatást, hanem sokszor szociális okokból is.

A gimnázium tanulmányi eredményei sem voltak kiemelkedőek. Az első 13 évben meg kellett elégednünk a szerény 2,8-3,3-as átlaggal, de a két

tanítási nyelvű osztályok belépésével emelkedett ez az átlag 3,6-ra, majd 3,9-re. A bukások száma is lényegesen csökkent az első évekhez képest.

Az eredetileg 12 osztályos iskola ma 22 gimnáziumi osztállyal és egy vagy két szakképző osztállyal működik. A tanulóifjúság létszáma az első tanévben 387 fő volt, nagyom magas, 38,9 fős átlag-osztálylétszámmal. Az 1999/2000 tanévben 625 tanulója van az iskolának (28,4 fő/osztály). A fenntartó által megengedett tantestületi létszám 61 fő. A tantárgyfelosztás 58 nevet tartalmaz, ebből 3 olasz anyanyelvű, egy angol.

A következő évek legnagyobb feladata a kerettantervekre történő átállás lesz. Össze kell egyeztetni a NAT-ban előírtakat, a helyi tanterveinket és a kerettanterveket. Emellett nem kis feladatra vállalkozott ismét a Kodály: a 2001/2002 tanévtől elkezdődik egy magyar-spanyol két tanítási nyelvű osztályban is a tanítás (erre már közgyűlési határozat is van).

A jövőre nézve nem lehet megfelelkezni arról sem, hogy a tanulók létszáma csökken, és hogy az elmúlt 10 évben Pécsen eléggé megnőtt a középiskolák száma, ezért a beiskolázás egyre nehezebb lesz minden középiskolának. Kivétel nélkül mindenki azon van, hogy megnyerő programmal tudja becsalogatni a jobb képességű tanulókat. Ma az informatika és a nyelvtanítás a legkelendőbb. Ennek megfelelően a Kodályban is kiemelt feladat mindkettő. Nyelvi csoportokat már csak évfolyam szinten szervezünk, hogy megtalálja mindenki a neki megfelelő szintű csoportot. Informatikát fakultációs keretben választhatnak tanítványaink akár heti 4 órában is, így két év múlva OKJ-ben szereplő szakmai vizsgát is tehetnek, ami a jövőjüket tekintve nem elhanyagolható szempont.

Valamennyien tudjuk, hogy az oktatás nagyon költséges tevékenység, sokszor hozza nehéz helyzetbe a fenntartót, de azon is el kellene gondolkodni, hogy minőségi munkát nem lehet túlszűfolt iskolákban, agyonhajszolt tanárokkal elérni.

A tanulókra nézve meg kell oldani a terhek csökkentését, hogy valóban ne legyen egy héten 30 óránál több órájuk, és a tananyagot is ehhez kell alakítani

A Kodály Zoltán Gimnázium vezetői és tantestülete ragaszkodik az iskola nevéhez, és mindent megtesz, hogy ezen ne kelljen változtatni.

Iskolai dolgok